

GEZAMENLIJK TONEELSCHRIJVEN

ook voor gezamenlijke verantwoordelijkheid

Drs. Ria J. L. Bos

Van de lezers van "Moer" zal wel niet worden verondersteld dat het hen geen "moer" kan schelen wat hen te lezen wordt aangeboden. Daarom dit vrijmoedige commentaar op een ontijdige en overmoedige publicatie.

In het derde nummer van de eerste jaargang worden we uitgenodigd te lezen en zelfs te spelen het contereitsel van een niet nader aangeduide vierde klas van een HBS voor jongens. Zijdelings gewaarschuwd door deze merkwaardige onvolledigheid en bovendien door de begeleidende tekst van dr Ten Brinke, was het lezen van "Celibaat" nochtans een teleurstellende bezigheid. Ik kan niet begrijpen hoe de inleider kan spreken van "doeltreffendheid van de teksten en de scène-opbouw", en nog minder van "de efficiency waarmee een modern-katholieke problematiek wordt getekend".

Mijn conclusies luiden geheel anders.

Voor de goede verstaander allereerst dit: allicht ben ook ik van mening dat de leerlingen vrij moeten zijn in het kiezen van hun thema, en censuur is vanzelfsprekend uit den boze. Maar tussen het brede pad van het laissez-faire en de smalle weg van autoritaire gezagsuitoefening moet ergens de ruimte liggen voor een geleid groepsproces, gekenmerkt door een nondirectieve aanpak, maar evenzeer door een besef van gezamenlijke verantwoordelijkheid, zowel voor de vorm als de inhoud der prestatie. En of van een verantwoord geleid groepsproces hier mag worden gesproken, betwijfel ik. De verwerking van het thema is banaal, klungelig en ondoordacht. De ene groviteit overtreft de ander, en wanneer het stukje geschreven zou zijn om weinig kritische lezers te shockeren, zou het een goede kans op succes maken. Als dit laatste niet de bedoeling is geweest, dan kan men het goedkope effectbejag en de onnozele karaktertekening alleen maar afdoen met: onsmakelijk. Wat mij het meeste benauwt is dat dit probeersel tot stand is gekomen niet in een therapeutische situatie met halfgeschoolden, maar met een klas jongelui die over een jaar verondersteld worden zelfstandig te kunnen gaan studeren. En wat te denken van de taakopvatting van een stagiaire die hieraan haar medewerking heeft verleend?

Wat deze docente onder "leiding" verstaat is moeilijk te vatten. Had zij niet op zijn minst zich moeten afvragen hoe ze een benedenmaatse kijk op de werkelijkheid kon laten aanvullen door een wat meer genuanceerd denken en spreken? Het hoort ook tot de taak van de neerlandicus bedacht te zijn op het inhoudelijk niveau van de taalprestatie. In deze taak is zij schromelijk tekort geschoten. Daar heeft het formele taalniveau vanzelfsprekend mede onder geleden.

Afgezien van de formele aspecten van groepswerk meen ik ernstige bedenkingen

te moeten uiten tegen de wijze waarop de leiding van de groep in deze tekort is geschoten, waarbij de goede smaak en de werkelijkheidszin het aller-eerst hebben moeten ontgelden.

Ik vrees dat de stagiaire het haar docente didactiek met deze "prestatie" niet gemakkelijk heeft gemaakt. Uit de publicatie van juist dit werkstukje durf ik namelijk niet te concluderen dat de docente voor didactiek haar opdracht alleen maar in formele zin opvat.

SAMEN IS NIET HAND IN HAND

Weerwoord door

Dana Constandse

Als docente didactiek verklaar ik dat ik het niet bijster moeilijk heb gehad met deze stagiaire. Er zijn er velen die me meer zorg baren. Eigenwijze lesboeren in de dop bijvoorbeeld. Wie echter blijk geeft iets aan te durven, wie open staat voor nieuwe ideeën en voor kritiek, geeft mij meer vreugde dan last.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid? Jazeker, maar ik voel het als mijn eerste verantwoordelijkheid het verantwoordelijkheidsgevoel bij anderen te ontwikkelen. Ik weet niet hoe ik ze dat anders moet "bijbrengen" dan door ze in eerste instantie verantwoordelijk te laten zijn voor hun daden, en niet te snel corrigerend op te treden, alleen voortdurend klaar te staan met een, liefst onzichtbaar, vangnet.

Dit principe geldt voor een hospitant, die beslist niet hand in hand hoeft te blijven lopen, maar wel ruimschoots gelegenheid moet krijgen te struikelen als er nog hulp bij de hand is. Overigens is die hulp niet zozeer de didactiekdocent als wel de leraar die als mentor optreedt. Hij is ook degene die bepaalt hoever een hospitant uit de hand mag lopen.

Het principe geldt ook voor leerlingen, zeker als ze creatief bezig zijn 1). Natuurlijk ben ik ook van mening dat de taalleraar (zoals elke leraar) "bedacht (moet) zijn op het inhoudelijk niveau van de taalprestatie". Alleen lijkt het me beter slechts bij hoge uitzondering in te grijpen tijdens een creatief proces. Creativiteit ontwikkelt zich immers het best in een sfeer van veiligheid en onafhankelijkheid. Veiligheid in die zin dat iedere eerlijke mening door de anderen geaccepteerd wordt, zodat het door niemand als een waagstuk wordt ervaren zichzelf te zijn. Onafhankelijkheid in die zin dat niet gerekend kan worden op bijsturen van buiten af, zodat de deelnemers gaan beseffen dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor het resultaat.

Wie zich ongevraagd beoordeeld of bijgestuurd voelt, reageert vaak met afweer